

Boerderijnummer	2.4.251
Erfnaam	Buursink's Molen
Oudste vermelding	1836
Huidig adres	Stationsstraat 33

Historie boerderij

Er is een archief van de molen.

Voor de stichting van de tweede Markelose molen werd koninklijke goedkeuring verleend op 01-12-1835. Goedkeuring van gedeputeerde staten volgde op 17-12-1835 en ook de gemeente gaf toestemming nadat de toenmalige naaste burens, Gerrit Jan Vedders op de Bute, Jan Hendrik Nijland op Klosters, Jan Harmen Oolbrink op Smitjan en Willem Wonnink op Straten, hadden verklaard geen bezwaar te hebben.

Alleen Gerrit Meyers, molenaar op de (al bestaande) andere molen in Markelo diende een bezwaarschrift in dat echter door de raad ongegrond werd verklaard. Toen stond niets molenaar Jan van Dam meer in de weg om met de bouw te beginnen. De benodigde grond – de Kerkendijkskamp – had hij al gekocht van Kistemaker.

Jan van Dam was in 1796 geboren als telg uit een molenaarsfamilie in Putten. Hij was als molenaar begonnen in Lochem, waar hij van 1821 tot 1836 de waterradkorenmolen aan de Berkel van de gemeente Lochem pachtte. In diezelfde periode pachtte hij zeven jaar lang, van 1827 tot 1834, ook nog de op de andere oever van de Berkel gelegen olie- en pelmolen.

Van Dam trouwde op 06-09-1827 te Markelo met Heiltje Warmelink (1797-1861), dochter van koster en onderwijzer Hendrikus Warmelink. Het huwelijk op zich vormde niet de aanleiding naar Markelo te komen, twee sterfgevallen die zich vijf jaar later voordeden blijkbaar wel. In 1832 overleed namelijk Heiltje's broer Berend Jan (ook schoolmeester) die pas twee jaar daarvoor was getrouwd met Johanna Hendrika Monsuur, de dochter van de molenaar op de andere molen! Toen in hetzelfde jaar 1832 bovendien pleegvader Jan Warmelink overleed, kwamen Jan en Heiltje met hun kinderen naar Markelo en gingen wonen op haar ouderlijk huis in het dorp.

De nieuwe wind- koren- en pelmolen "De Hoop" werd gebouwd door de molenbouwers de gebroeders Looman uit Deventer. Het werd een voor die tijd hypermoderne achtkante stellingmolen buitenkruierend. De onderbouw tot aan de stelling werd opgetrokken uit metselwerk. Er kwamen twee tegenover elkaar geplaatste dubbele deuren in, zodat er met paard en wagen vlot doorheen gereden kon worden. Boven een der deuren kwam als herinnering aan de stichters een sluitsteen met de letters JVD en HW en het jaartal 1836.

De molenromp kreeg zijn model door de acht stevige stijlen en werd met riet gedekt. Modern waren ook de houten rollen waarop, eveneens de met riet gedekte kop, gekruid kon worden. Molenas en roedel waren zoals toen gebruikelijk van hout. De drie koppels maalstenen bevonden zich op de tweede zolder.

Toen de nieuwe molen gebruiksklaar was droeg van Dam de Lochemse molen over aan de bij hem werkzame Lammert Reudink.

Zoon Hendrikus Johannes van Dam (1830-1908) trouwde op 08-07-1864 te Lochem met Bartha Aleida Bargman (1839-1912). Zij was een kleindochter van Hendrik Jan Bargman, toendertijd een collega-molenaar van vader van Dam in Lochem.

Voor zover men met een molen de wind in de zeilen kan hebben, was dat in deze tijd zeker het geval. De ontwikkelingen op het platteland raakten namelijk in een stroomversnelling; voor die tijd was de productie op de boerderijen afgestemd op zelfvoorziening, nu begon men marktgericht te produceren. De akkerbouw raakte ondergeschikt aan de veeteelt, wat betekende dat er veevoer bijgekocht moest worden. Ontwikkelingen die molenaar van Dam met welgevallen moet hebben gadeslagen.

De bedoeling was dat H.J. van Dam de molen in 1871 van de erfgenamen zou gaan overnemen. Zoals vaker in soortgelijke omstandigheden verliep een en ander niet geheel vlekkeloos. Integendeel, op 12 april van dat jaar werden de molen en het woonhuis in het dorp in veiling gebracht. Bij die gelegenheid verkreeg van Dam de molen en erf voor fl 4300, terwijl zwager H. Weggeman, molenaar te Hengelo, voor fl 1000 eigenaar werd van het woonhuis.

Molenaar van Dam verhuisde daarom noodgedwongen met zijn gezin en vader naar cafe van Heek (De Zwaan) in het dorp en ging daar op huurbasis wonen. Toen vader Jan van Dam in 1875 overleed besloot men om in de nabijheid van de molen een nieuw muldershuis te laten bouwen.

In 1877 verhuisde men aldus naar het nieuwe pand dat naast een woongedeelte ook een ruim bedrijfs gedeelte bevatte.

Toen Markelo in 1888 verrijkt werd met een notarisstandplaats bleek ook daarvoor nog voldoende ruimte te zijn: de eerste notaris Pieter Ludovicus Bosch vond er voor zichzelf als zijn kantoor twaalf jaar onderdak tot zijn overlijden in 1904.

De molenaar ging ondertussen met zijn tijd mee; zo werd in 1897 een hulpmotor geïnstalleerd zodat er ook gemalen kon worden als de wind het liet afweten. Deze motor kwam in een gemetselde aanbouw te staan voor de hoofdingang van de molen.

Rond de eeuwwisseling werd ook de opvolging weer actueel. Enige zoon Jan (1872-1945) gaf er, onder lichte drang van de familie, de voorkeur aan zijn eigen weg te gaan; wij werd molenaar in loondienst eerst bij Stokkentreeft en later bij de Cooperatie. Dochter Hendrika (*1877) was de beoogde opvolgster en trouwde op 19-05-1904 met de uit Zelhem afkomstige molenaarszoon Gerhardus Buursink (1872-1946). Het echtpaar kreeg twee dochters Antonia Maria (*1906) en Bertha Reindina (*1909).

Twents Zondagblad aug. 1912. De molenaar Buursink toonde ons deze week een roggehalm waaraan behalve een groote nog 9 kleine aren waren gegroeid.

Gerhard Buursink had nog maar net zijn draai gevonden in het Markelose molenaarsbedrijf toen hij te maken kreeg met nieuwe concurrentieverhoudingen. In 1907 nam de nieuw gestichte Coop. Landbouw Ver. namenlijk de veevoederhandel en zuivelfabriek van Stokkentreeft over. Dit resulteerde in een felle concurrentiestrijd tussen de Coop. Ver. Weddehoen in Goor en de Markelose Coop. Hierbij koos Buursink de zijde van Weddehoen voor wiens Markelose leden hij maalde en de opslag verzorgde. Toen Weddehoen zich in 1915 in deze strijd gewonnen gaf, betekende dat meteen ook het einde van de samenwerking met Buursink. Hoewel dit niet de genadeklap was voor de molen, betekende het wel een flinke aderlating.

In 1924 werd overwogen de molen te verbouwen tot een opslagplaats voor granen. Zover kwam het uiteindelijk niet, maar er volgde wel een verbouwing. De maalstenen werden van de tweede naar de eerste zolder overgebracht en er werd een elektromotor geïnstalleerd. Daarmee verloren de wieken hun functie.

Nog tot 1932 tekende het wiekenkruis zich af tegen de lucht, maar het verval begon te knagen. Ondanks pogingen van o.a. burg. Taets van Amerongen om de schilderachtige molen voor Markelo te behouden, moest in juni 1932 besloten worden om de molen te ontdoen van wieken en stelling. In 1934 kwam Willem Boesveld bij de molen van Buursink in dienst. Hij was bedreven in het scherpen van de maalstenen, het zg billen. Voor zijn komst werd dit werk gedaan door Lantink uit Holten, zwager van Buursink en mulder bij de Coop. in Holten.

Het scherpen van stenen was een regelmatig terugkerende klus, die na iedere 1000 mud graan uitgevoerd moest worden. Dit gebeurde met de zg bilhamer; eerst snijden dan uitdiepen. Voor een maalstel bestaande uit een ligger en een loper moest per steen acht uur worden uitgetrokken, in totaal dus twee dagen werk.

Aan het eind van WO II werd de molen door het verzet gebruikt als opslagplaats voor wapens. Toen op bevrijdingsdag (8 april 1945) de wapens aan het verzet zouden worden uitgereikt, vond er bij de montage van die wapens een ongeval plaats, waarbij dorpsgenoot Marjan Pullen maar net de dood ontsprong. Een van deze stenguns was zo goed verstopt, dat hij pas bij de restauratie van de molen in 1991 weer te voorschijn kwam. Deze heeft bij wijze van aandenken een plaats gekregen in de gerestaureerde molen.

Gerhard Buursink overleed kort na de oorlog in 1946. Zijn vrouw Hendrika Buursink-van Dam gaf daarna leiding aan het bedrijf samen met dochter Bertha en knecht Willem Boesveld.

Bertha trouwde op 12-04-1950 met Henk Schuurman; hij was na de oorlog werkzaam bij buurman bakker Dollekamp en kwam zodoende in contact met de familie Buursink.

In de vijftiger jaren breidde de zaak zich sterk uit; er worden o.a. opslagloodsen bijgebouwd en de malerij en mengerij werden gerenoveerd. En met de installatie van een hamermolen ca 1952 kwam er zagezegd een eind aan het stenen tijdperk van de molen.

In de zestiger jaren werd de oude mulderswoning vervangen door een nieuw woonhuis.

Bertha vond naast haar werk in bedrijf en gezin veel voldoening in haar nevenfuncties zoals het maatschappelijk werk en haar raadslid maatschap voor het CDA. Zij overleed in 1973 op 64-jarige leeftijd. Haar man Henk vond later in de persoon van Dina van de Maat-Nijland een nieuwe levensgezellin.

Door fusies en schaalvergrotingen in het bedrijfsleven rees er de twijfel over de mogelijkheden tot voortbestaan van het molenbedrijf. Terzelfder tijd kreeg men meer belangstelling voor het verleden en ging men belang hechten aan het behoud van dit soort monumenten.

Op initiatief van burg. Van Haersma Buma en Henk Schuurman zelf werden er pogingen in het werk gesteld om de molen in zijn oorspronkelijke staat terug te brengen om zodoende een stuk agrarische geschiedenis voor het nageslacht te behouden.

Helaas heeft Henk de realisering van de restauratie niet meer mogen meemaken. Hij overleed na een ziekte in 1989. De zakelijke activiteiten van de fa. Buursink werden vanaf toen overgenomen door de fa. Reudink uit Lochem, een firmanaam die ook al opdook in de prille ontstaansgeschiedenis van deze molen.

De molen zelf, nagelaten aan mevr. van de Maat-Nijland, werd door haar voor een bedrag van f 40.000 overgedragen aan de stichting "De vrienden van de molen van Buursink" en deze stichting heeft de in oude luister herschapen windkorenmolen "De Hoop" op 11 september 1991 weer officieel in gebruik genomen.

Heden kan men er molenprodukt gerelateerde artikelen e.d. kopen en is bijna dagelijks open voor toeristen.

Bewoners

Jan van Dam, molenaar, geboren 1796 te Putten, overleden op 29-10-1875 te Markelo.

Gehuwd op 06-09-1827 te Markelo met **Heiltjen Warmelink**, 30 jaar oud, geboren op 24-03-1797 te Markelo, overleden op 18-07-1861 te Markelo op 64-jarige leeftijd, dochter van **Hendrikus Warmelink**, koster/schoolonderwijzer, en **Hendrica Kwaks**.

Uit dit huwelijk:

1. **Geertruida Hendrika van Dam**, geboren 1829 te Lochem, overleden op 01-05-1904 te Almelo, huwt 13-07-1848 met onderwijzer Hermannus Fransen/Hellendoorn.
2. **Hendrikus Johannes van Dam**, geboren op 08-07-1830 te Lochem.
3. **Aaltje Margaretha van Dam**, geboren 1832 te Lochem, huwt 29-10-1857 met schilder Jan van Dam/Putten.
4. **Berendina Johanna van Dam**, geboren 1833 te Lochem, overleden 1886 te Hengelo, huwt 20-06-1867 met wed. molenaar Harm Weggeman/Borger.
5. **Woudina Aleida van Dam**, geboren 1835 te Lochem.

Hendrikus Johannes van Dam, molenaar, geboren op 08-07-1830 te Lochem, overleden op 23-02-1908 te Beusbergen op 77-jarige leeftijd.

Gehuwd op 34-jarige leeftijd op 08-07-1864 te Lochem met **Barta Aleida Bargman**, 24 jaar oud, geboren op 16-09-1839 te Lochem, overleden op 19-10-1912 te Beusbergen op 73-jarige leeftijd.

Uit dit huwelijk:

1. **Heiltjen van Dam**, geboren op 30-11-1865 te Markelo, overleden op 25-07-1938 te Stad Delden op 72-jarige leeftijd, huwt 30-11-1895 met schoenmaker Derk Jan Hoeve en hertr. 03-04-1903 te Stad Delden met schoenmaker Gjalte Hemersma.
2. **Hermina Johanna van Dam**, geboren op 04-02-1867 te Markelo, ovl. op 18-06-1900 te Putten, huwt op 25-05-1889 met hoofd der school Evert Schouten.
3. **Johanna Hendrika van Dam**, geboren 1869 te Markelo, overleden op 10-10-1946 te Goor, huwt 29-04-1899 met smid Marinus Zandvoort.
4. **Jan van Dam**, molenaar, geboren 1872 te Markelo, overleden op 23-03-1945 te Goor, huwt 28-02-1894 met Wilhelmina Sandvoort.
5. **Hendrika van Dam**, geboren 1877 te Beusbergen, huwt op 19-05-1904 te Markelo met **Gerhardus Buursink**, 31 jaar oud, molenaar, geboren op 26-07-1872 te Zelhem, overleden op 03-02-1946 te Markelo op 73-jarige leeftijd, begraven op 07-02-1946 te Markelo, zn. van molenaar Gerrit Buursink en Reindina Willemina Meuleman/Zelhem.

Uit dit huwelijk:

1. **Antonia Maria (Anne) Buursink**, onderwijzeres, geboren op 18-01-1906 te Beusbergen, overleden op 03-01-1983 te Amsterdam op 76-jarige leeftijd, begraven op 07-01-1983 te Markelo, huwt 16-05-1928 met belastingcommies Pieter Werther/Zaandam.
2. **Bertha Reindina Buursink**, molenaarster, maatschappelijk werkster. Geboren 1909 te Beusbergen, overleden 27-12-1973, begraven te Markelo. Gehuwd op 12-04-1950 te Markelo met **Hendrik Arend Jan Schuurman**, 26 jaar oud, molenaar, geboren op 03-01-1924 te Rijssen, overleden op 06-02-1989 te Beusbergen op 65-jarige leeftijd. O.V.W.-er van sept. 1945 tot dec. 1949 bij de Zeven December divisie. Drager van het ereteken voor Orde en Vrede met de gespen 1946, 1947, 1948 en 1949.

Fotonrs op beeldbank

Toets in AIII.N en er volgen ca 60 foto's van de molen